



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 521/2019-27

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 17. decembra 2019 v senáte zloženom z predsedníčky Jany Baricovej a sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľky obchodnej spoločnosti [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátom JUDr. MUDr. Miroslavom Pavlákom, Moyzesova 1744/5, Púchov, vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Trenčíne v konaní vedenom pod sp. zn. 11 S 86/2018 prípismi z 11. septembra 2018 a 20. septembra 2018 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť obchodnej spoločnosti [REDACTED], o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého postupu a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 22. októbra 2018 doručená ústavná sťažnosť, doplnená podaním doručeným ústavnému súdu 2. novembra 2018, sťažovateľky obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods.1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 11 S 86/2018 (ďalej len „napadnuté konanie“) prípismi z 11. septembra 2018 a 20. septembra 2018 (ďalej len „napadnuté prípisy“).

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka podala prostredníctvom právneho zástupcu krajskému súdu 11. augusta 2018 správnu žalobu (ďalej len „žaloba“), a to ako elektronické podanie autorizované podľa zákona č. 305/2013 Z. z. o elektronickej podobe výkonu pôsobnosti orgánov verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o e-Governmente) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o e-Governmente“).

3. Krajský súd prípisom z 11. septembra 2018 oznámil sťažovateľke, že na žalobu ako na podanie vo veci samej nebude v súlade s § 56 ods. 2 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „SSP“) prihliadať z dôvodu, že podanie (žaloba) bolo urobené v elektronickej podobe bez autorizácie (zaručeného elektronického podpisu) a v súlade s § 56 ods. 2 SSP nebolo dodatočne doplnené podaním doručením krajskému súdu v lehote 10 dní, urobeným v listinnej podobe a ani v elektronickej podobe so zaručeným elektronickým podaním.

4. Sťažovateľka prostredníctvom právneho zástupcu reagovala na prípis krajského súdu z 11. septembra 2018, a to podaním z 18. septembra 2018. Krajský súd prípisom z 20. septembra 2018 sťažovateľke oznámil, že zotrváva na svojom postupe.

5. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti namieta, že argumentácia krajského súdu vychádza z vtedy už neplatnej právnej úpravy, keď v tejto súvislosti poukazuje

na novelizované znenie zákona o e-Governmente, ktorý v § 23 ods. 1 písm. a) upravuje alternatívne možnosti autorizácie elektronického podania pre subjekty, ktoré nie sú orgánom verejnej moci. V tejto súvislosti sťažovateľka uvádza: „Žaloba sťažovateľa bola podaná prostredníctvom právneho zástupcu v súlade s ust. §82l ods.3 zákona 757/2004 Z. z., t. j. do elektronickej schránky súdu priamo z aktivovanej elektronickej schránky advokáta. To značí, že podanie žaloby bolo zrealizované použitím príslušnej funkcie informačného systému prístupového miesta a po úspešnej autentifikácii osoby advokáta – právneho zástupcu. Túto skutočnosť považujeme za nepochybnú nielen z právneho, ale aj z faktického hľadiska, k čomu prikladáme zobrazenie tohoto postupu. (Príl.8: 8b, 8c - pokračujete v procese autentifikácie, 8d - vložte BOK, 8e - zabezpečené spojenie, 8h - identifikácia a autentifikácia advokáta, 8i - prihlásenie po autentifikácii.) Z Krajského súdu prišla advokátovi do jeho elektronickej schránky riadna doručenka (vlastne dve z dôvodu veľkého objemu dát príloh)...

... Považujeme za zrejmé, že predmetná žaloba sťažovateľa podaná právnym zástupcom bola riadne a presne podľa tohto osobitného predpisu autorizovaná, t. j. právny zástupca ako fyzická osoba bol nepochybne identifikovaný, bol jasne uvedený ako odosielateľ elektronickej správy, jeho identifikácia je aj na doručenke, obsah zaslaných dokumentov ostáva nemenný a nepochybne ostáva aj stále spojený s odosielateľom (inak by vlastne ani Krajský súd nemal vedomosť, kam odosielateľovi adresovať úradný list).“

6. Sťažovateľka namieta, že ide o zlyhanie po stránke technickej, a nie právnej, keď sťažovateľka dodržala zákonný postup a krajský súd neprihliadnutím na podanú žalobu ako na podanie vo veci samej odoprel sťažovateľke právo na prístup k súdu, čím porušil jej základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

7. Vzhľadom na uvedené sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd vo veci samej nálezhom rozhodol:

„1) Základné práva sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], na súdnu ochranu a na spravodlivé súdne konanie podľa čl.46 ods.1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods.1 Dohovoru o ochrane ľudských práv

a základných slobôd v právnej veci vedenej na Krajskom súde v Trenčíne, sp. zn. 11S/86/2018, zo dňa 11.9.2018 a 20.9.2018, porušené boli.

2) Krajský súd v Trenčíne je povinný v právnej veci žaloby sťažovateľa vedenej pod sp. zn. 11S/86/2018 ďalej riadne konať a rozhodnúť vo veci samej, aj o návrhu na odkladný účinok.

3) Krajský súd v Trenčíne je povinný nahradiť sťažovateľovi trovy konania a právneho zastúpenia v sume 325,42 €, a to úhradou na bankový účet právneho zástupcu sťažovateľa vedený v [REDACTED], [REDACTED] [REDACTED], do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

8. Vec bola pôvodne pridelená sudcovi spravodajcovi Milanovi Lalíkovi, ktorému funkčné obdobie sudcu ústavného súdu skončilo 16. februára 2019. V súlade s čl. X bodom 5 písm. b) Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 26. apríla 2019 do 31. decembra 2019 v znení dodatku č. 1 (ďalej len „rozvrh“) bola vec 17. októbra 2019 pridelená sudcovi spravodajcovi Milošovi Maďarovi a v zmysle čl. II bodu 3 písm. a) rozvrhu bola prejednaná v prvom senáte ústavného súdu v zložení Jana Baricová – predsedníčka senátu, Rastislav Kaššák a Miloš Maďar.

II.

Relevantná právna úprava a judikatúrne východiská ústavného súdu

9. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

10. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

11. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v čl. I § 1 až § 13 a § 16 až § 28 a § 32 až § 248 a § 250 a § 251. V zmysle § 246 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde sa tento zákon použije aj na konania začaté do 28. februára 2019, pričom právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali do 28. februára 2019, zostávajú zachované.

12. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

13. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

14. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

15. Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

16. Podľa § 56 ods. 2 SSP podanie vo veci samej urobené v elektronickej podobe bez autorizácie podľa osobitného predpisu treba dodatočne doručiť v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe autorizované podľa osobitného predpisu; ak sa dodatočne nedoručí správne súdu do desiatich dní, na podanie sa neprihliada. Správny súd na dodatočné doručenie podania nevyzýva. K podaniu kolektívneho orgánu musí byť pripojené rozhodnutie, ktorým príslušný kolektívny orgán vyslovil s podaním súhlas.

17. Podľa § 23 ods. 1 písm. a) zákona o e-Governmente osoba, ktorá nie je orgánom verejnej moci, vykoná autorizáciu elektronického podania,

a) ak sa podľa zákona podáva v elektronickej podobe a zákon neustanovuje iný spôsob autorizácie alebo ak je podľa osobitného predpisu náležitou podania vlastnoručný podpis

1. kvalifikovaným elektronickým podpisom alebo kvalifikovanou elektronickou pečaťou,

2. použitím na to určenej funkcie informačného systému prístupového miesta a po úspešnej autentifikácii osoby ktorá autorizáciu vykonáva, zodpovedajúcej najmenej úrovni zabezpečenia "pokročilá" podľa osobitného predpisu, ak sa zabezpečí uvedenie tejto osoby ako odosielateľa elektronickej správy, nemennosť obsahu autorizovaného dokumentu do momentu uloženia v elektronickej schránke adresáta, spojenie autorizovaného dokumentu s identifikátorom osoby odosielateľa a zachovanie väzby medzi nimi, ak to osobitný predpis nezakazuje alebo

3. uznaným spôsobom autorizácie, ak to osobitný predpis nezakazuje...

18. Prípady, v ktorých nesprávna aplikácia jednoduchého práva všeobecným súdom má za následok porušenie základných práv a slobôd, sú tie, v ktorých táto nesprávna aplikácia jednoduchého práva je spätá s konkurenciou jednotlivých noriem tohto práva,

prípadne s konkurenciou rôznych interpretačných alternatív, v ktorých sa odráža kolízia ústavných princípov, a naostatok za také možno považovať aj prípady svojvoľnej aplikácie jednoduchého práva. Pojem svojvôle možno interpretovať na prípady, keď všeobecný súd urobí taký výklad použitej právnej normy, ktorý je v extrémnom rozpore s právom na súdnu ochranu a princípom spravodlivosti, alebo ho urobí v inom než zákonom ustanovenom a v právnom myslení konsenzuálne akceptovanom význame či bez bližších nerozpoznateľných kritérií (I. ÚS 533/2016). O svojvôli (arbitrárnosti) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (III. ÚS 264/05, Zbierka nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky, č. 100/2005).

19. Formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom spravodlivého súdneho konania podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

20. Podstata ústavnej sťažnosti sťažovateľky spočíva v námietke, že krajský súd jej svojím nezákonným postupom, a to odmietnutím podania vo veci samej (žaloby), odňal právo na prístup súdu, čím porušil jej základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jej právo na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

21 Ústavný súd si v rámci prípravy predbežného pojednania ústavnej sťažnosti vyžiadal k sťažostnej argumentácii sťažovateľky vyjadrenie Národnej agentúry pre sieťové a elektronické služby (ďalej len „NASES“), ktorej úlohou a predmetom činnosti je správa, prevádzka a rozvoj vládnej dátovej siete GOVNET a prevádzka a rozvoj služieb Ústredného

portálu verejnej správy ako základných nástrojov informatizácie verejnej správy na Slovensku.

22. Na výzvu ústavného súdu reagovala NASES podaním z 29. novembra 2019, ktoré bolo ústavnému súdu doručené 2. decembra 2019.

23. V predmetnom podaní sa zdôrazňuje, že zákon o e-Governmente v prípade autorizácie elektronických podaní zo strany osoby, ktorá nie je orgánom verejnej moci, upravuje viaceré možnosti, a to v závislosti od toho, či sa podľa osobitného zákona (v tomto prípade podľa Správneho súdneho poriadku, pozn.) vyžaduje vlastnoručný podpis alebo vlastnoručný podpis, ktorý musí byť úradne osvedčený.

24. Ústavný súd konštatuje, že v prípade sťažovateľky sa na podanie správnej žaloby vyžadoval vlastnoručný podpis bez potreby úradného osvedčenia. V tejto súvislosti NASES vo svojom podaní uvádza: *«Pri vlastnoručnom podpise bez potreby úradného osvedčenia ponúka zákon dve možnosti autorizácie, ktoré sú uvedené v § 23 ods. 1, písm. a) bod 1. a bod 2. Prvý a druhý bod citovaného ustanovenia sú dvoma odlišnými spôsobmi autorizácie, pričom podľa prvého bodu (23 ods. 1, písm. a) bod 1) je možné elektronické podanie autorizovať kvalifikovaným elektronickým podpisom, ktorý sa vyhotovuje použitím prostriedku, ktorým disponuje podpisovateľ, v tomto prípade eID kartou. Elektronický podpis sa nevytvára prostredníctvom funkcie prístupového miesta, tak ako je to podľa druhého bodu citovaného ustanovenia (§ 23 ods. 1, písm. a) bod 2), ale vytvára ho podpisovateľ svojim certifikátom na eID karte. Autorizácia podľa § 23 ods. 1, písm. a) bod 2. zákona o e-Governmente sa vykonáva na to určenou funkciou prístupového miesta, teda nepoužije sa certifikát, ktorý bol podpisovateľovi vydaný na eID karte.*

Z pohľadu praxe a technických možností Ústredného portálu verejnej správy (ďalej len „ÚPVS“) ako prístupového miesta, je však situácia odlišná. Funkcia pre autorizáciu podľa § 23 ods. 1, písm. a), bod 2. zákona o e-Governmente zatiaľ nie je na Ústrednom portáli verejnej správy poskytovaná. Z uvedeného vyplýva, že tento autorizačný prostriedok nie je možné zatiaľ na ÚPVS použiť. Táto informácia vyplýva aj z článku 2 písm. i) Všeobecných podmienok prevádzky Ústredného portálu verejnej správy a v čl. 2 písm. o)

Všeobecných podmienok poskytovania služieb prostredníctvom Ústredného portálu verejnej správy: „autorizovať elektronické dokumenty možno KEP (FO), KEP alebo kvalifikovanou elektronickou pečaťou (PO), KEP a mandátnym certifikátom s pripojenou časovou pečiatkou alebo kvalifikovanou elektronickou pečaťou s pripojenou časovou pečiatkou (OVM) v súlade so zákonom o dôveryhodných službách.“ Všeobecné podmienky prevádzky Ústredného portálu verejnej správy aj Všeobecné podmienky poskytovania služieb prostredníctvom Ústredného portálu verejnej správy sú zverejnené na portáli slovensko.sk. Taktiež sa táto informácia nachádza na viacerých miestach ÚPVS, napr. https://www.slovensko.sk/sk/slovník/detail/_autorizacia.»

25. Na základe uvedeného ústavný súd konštatuje, že funkcia pre autorizáciu elektronických podaní podľa § 23 ods. 1 písm. a) bodu 2 zákona o e-Governmente nebola v čase podania žaloby sťažovateľkou krajskému súdu, a teda 11. augusta 2018, a nie je ani v čase predbežného prejednania ústavnej sťažnosti na Ústrednom portáli verejnej správy poskytovaná, a preto krajský súd ak odmietol žalobu, ktorá nebola podpísaná platným kvalifikovaným elektronickým podpisom (bez ohľadu na terminologickú nesprávnosť krajským súdom použitého výrazu „zaručeným elektronickým podpisom“, pozn.), postupoval v súlade so zákonom a jeho postup nemožno vyhodnotiť ako postup nerešpektujúci kogentnú právnu normu.

26. Ústavnoprávnu intenzitu namietaného porušenia práv oslabuje aj skutočnosť, že právny zástupca sťažovateľky viackrát (písomne aj telefonicky) kontaktoval Ústredné kontaktné centrum s problémom neplatnej autorizácie, kde mu konajúcim operátorom bola poskytnutá súčinnosť, a to vysvetlením dôvodov neplatnosti autorizácie jeho elektronického podania – žaloby podanej 11. augusta 2018 krajskému súdu. Ústavný súd má tieto skutočnosti overené z podania NASES a príloh k nej pripojených.

27. Na základe uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade niet žiadnej spojitosti medzi napadnutým postupom krajského súdu – jeho prípismi z 11. septembra 2018 a 20. septembra 2018 a namietaným porušením základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto ústavnú

sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. decembra 2019

Jana B a r i c o v á
predsedníčka senátu